

شورای عالی حوزه علمیه قم
مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه خاوران
مدرسه علمیه الزهرا (سلام الله علیها)
شهرستان: نجف آباد

تحقیق پایانی سطح دو (کارشناسی)

عنوان:

نقدهی زوجه از دیدگاه آیات و روایات

استاد داور:

دکتر مسعود راعی

استاد راهنما:

سرکار خانم فاطمه پورپیر علی

پژوهشگر:

رقیه احمدی

تابستان ۱۳۹۴

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

شورای عالی حوزه علمیه قم
مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه خاوران
مدرسه علمیه الزهرا (سلام الله علیها)
شهرستان: نجف آباد

تحقیق پایانی سطح دو (کارشناسی)

عنوان:

نقدهی زوجه از دیدگاه آیات و روایات

استاد داور:

دکتر مسعود راعی

استاد راهنما:

سرکار خانم فاطمه پورپیر علی

پژوهشگر:

رقیه احمدی

تابستان ۱۳۹۴

تحمید

ستایش مخصوص خداوندی است که هستی او، اول در مبداء آفرینش است، بی آن که ذات ازلی را اول و ابتدایی باشد و آخر در وجود است، بی آن که آن حقیقت را آخر و انتهایی باشد و موجودی قبل از او و بعد از او نتواند بود.

خدایی که دیدگان هر بنده‌ای از دیدنش قاصر، و اندیشه‌ی هر توصیف‌کننده‌ای از وصف او عاجز است.

حمد و ستایش تو راست ای کسی که حمد و ستایش را کلید یاد خود ساخته‌ای، و یکی از راه‌های اعتراف به یگانگی خود کرده‌ای، و سببی برای مزید بخشش و نفقه و انعام، و راهی روشن برای خواستاران فضل و احسان خود قرار داده‌ای.

تقدیر و تشکر

با تقدیر از الطاف بی نهایت الهی که همیشه و در همه جا شامل حال ما می شود.

با تشکر و سپاس از مدیریت محترم حوزه خانم امیرخانی و مسئول پژوهش خانم بهرامیان

و تشکر و سپاس از خانم پورپیرعلی که در تالیف پایان نامه راهنمای من بودند و مرا یاری

کردند و با تشکر از همه ی کسانی که مرا یاری کردند.

ج) نفقه عده وفات برای زن غیر حامله: در عده‌ی وفات زن حق نفقه ندارد. طبق قانون مدنی در ماده ۱۱۱۰ به طور مطلق، زن را در عده‌ی وفات، مستحق نفقه نمی‌داند: که قدر متیقن این حکم، در مورد زوجیه غیرحامله است.

د) نفقه عده وفات برای زن حامله: در این مورد دو دسته روایت داریم:

دسته‌ی اول روایاتی که نفقه را واجب نمی‌دانند. از امام صادق علیه السلام درباره‌ی زن آبستنی که در عده‌ی وفات به سر می‌برد، پرسیده شد که آیا مستحق نفقه هست؟ حضرت پاسخ منفی دادند:

عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ (عليه السلام): فِي الْمَرْأَةِ الْحَامِلِ الْمُتَوَفَّى عَنْهَا زَوْجُهَا هَلْ لَهَا نَفَقَةٌ؟ قَالَ: لَا (محمد بن حسن الحر العاملي، وسائل الشيعه، ج ۲۱، قم، نشر موسسه آل البيت (عليه السلام)، ۱۴۱۶ هـ ق، ص ۵۲۲)

از امام صادق علیه السلام روایت شده است که در مورد زن حامله‌ای که همسرش فوت شده آیا مستحق نفقه است؟ گفت: نه.

دسته‌ی دوم روایاتی که نفقه را واجب می‌دانند.

البته این دسته در مقام بیان حکم وجوب نفقه نیستند، بلکه وجوب نفقه را مسلم فرض کرده و درصدد بیان منابع مالی نفقه‌ی زوجه حامله‌ای هستند که شوهرش فوت کرده است.

از امام صادق علیه السلام نقل شده که فرمودند: زن آبستنی که در عده‌ی وفات به سر می‌برد، خرجی او از نصیب ولدش که در رحمش است، پرداخته می‌شود.

نظریه‌ی اول (عدم وجوب نفقه) دارای شهرت روایی و عملی است و بیشتر فقها به آن رای داده و نفقه را واجب ندانسته‌اند.

اما گروهی از فقها نظر داده‌اند که زوجه‌ی حامله‌ای که در عده وفات است، مستحق نفقه است. البته این نفقه از سهم فرزندان پرداخت می‌شود نه از مال شوهر. هرچند در بعضی از روایات، به طور مطلق بیان شده است که از مال شوهر پرداخت می‌شود.

هـ) نفقه در عقد منقطع: در عقد منقطع زن حق نفقه ندارد، مگر این که شرط شده یا آن که عقد مبنی بر آن جاری شده باشد. بنابراین اگر عقدی منقطع واقع شد و بعد زن به دادگاه برای دریافت نفقه مراجعه کرد، دعوی او به استناد همین ماده مردود اعلام می گردد، اما در دو صورت ممکن است زن حق نفقه پیدا نماید، اول هرگاه در ضمن عقد منقطع انفاق زن شرط شود، طبق شرط باید عمل گردد

دوم هرگاه در محلی عقد منقطع واقع شود که عرف و عادت مردم بر آن باشد که نفقه زن را شوهر مثل عقد دائم پرداخت کند، در این صورت چون بنای عقد در آن محل بر پرداخت نفقه می باشد شوهر الزام دارد هر چند که در قانون پیش بینی نشده است، طبق عرف محل پرداخت کند در این جا عرف جای قانون را می گیرد در مناطقی از ایران هرگاه مدت عقد منقطع بیش از چند روز باشد شوهر نفقه زن را می پردازد. (سید جلال الدین مدنی، حقوق مدنی، ج هشتم، تهران، انتشارات پایدار، ۱۳۸۵، صص ۱۹۷-۱۹۶)

۹- آثار عدم پرداخت نفقه زوجه

یکی از علل تبلیغ علیه نفقه ی زن بر شوهر این است که احتیاج فراوان زن به پول اگر از شوهر بریده شود زن به آسانی به دامن شکارچی خواهد افتاد.

شک نداشته باشید که الغاء نفقه موجب ازدیاد فحشا می شود.

الغاء نفقه ی زن آثار ذیل را خواهد داشت: سقوط و طرد پدر از خانواده و لااقل از اهمیت افتادن پدر و بازگشت به دوره ی مادرشاهی جانشین شدن دولت به جای پدر و مساعده و نفقه گرفتن مادران از دولت به جای پدر، تضعیف احساسات مادری، درآمدن مادری از صورت عاطفی به صورت شغل و کار و کسب.

بدیهی است که نتیجه ی همه ی اینها سقوط کامل خانواده است که قطعاً مستلزم سقوط انسانیت است. همه چیز درست خواهد شد و فقط یک چیز جای خالی خواهد داشت و آن سعادت و مسرت و برخورداری از لذات معنوی مخصوص کانون خانوادگی است. به هر حال طرفداران استقلال و آزادی کامل زن و طرد پدر از محیط خانواده، وظیفه ی طبیعی زن را در تولید نسل مستلزم حقی و مساعده ای و احیاناً مزد و کرایه ای

می‌دانند که به عقیده‌ی آن‌ها دولت باید این حق را بپردازد، برخلاف مرد که وظیفه‌ی طبیعی او هیچ حقی را ایجاب نمی‌کند. در قوانین کارگری جهان حداقل مزدی که برای یک مرد قائل می‌شوند، شامل زندگی زن و فرزندانش نیز می‌شود یعنی قوانین کارگری جهان حق نفقه‌ی زن و فرزند را به رسمیت می‌شناسد. (مرتضی مطهری، مجموعه آثار استاد شهید مطهری، ج ۱۹، چاپ هشتم، تهران، ۱۳۷۸، صص ۲۲۷-۲۲۶-۲۲۵-۲۲۴)

نتیجه‌گیری

از آن جهت که در قرن‌های گذشته در تمدن‌های بزرگ جهان، نسبت به زن و حقوق آن بی‌توجهی می‌شده و همواره زن مورد ظلم بوده و هیچ‌گاه حقوق انسانی او احقاق نمی‌شده در جهت رفع این مشکل امر نفقه پایه‌ریزی شد که طبق آیات و روایات، اصل وجوب نفقه و تأمین هزینه‌های زندگی زن، بر عهده‌ی شوهر نهاده شده است.

مرد به عنوان سرپرست و مدیر خانواده، مسئول تأمین بودجه خانواده است و زن هیچ گونه مسئولیتی در این امر به عهده ندارد. حال اگر مطابق با فرهنگ غرب قرار باشد زن در تأمین نیازهای خانوادگی هم چون مرد به صورت مساوی باشد زن دچار ضرر می‌شود. از آن جا که شأن خطیر زن به عنوان کانون عاطفی و تربیتی، جایگاه فرهنگی مهمی به عنوان همسر و مادر، نیازمند حمایت مالی است تا بتواند این دو وظیفه مهم را به خوبی ایفا نماید. اگر نفقه‌ی زن پرداخت نشود نتیجه‌اش سقوط کامل خانواده و آن سعادت و مسرت و برخورداری از لذات معنوی مخصوص کانون خانواده از بین خواهد رفت. بنابراین شناخت راه‌های صحیح جهت تحکیم روابط خانوادگی، این که زن دارای حقوق اجتماعی و اقتصادی باشد و مورد حمایت قرار گیرد و از فشارهای روانی در زنان جامعه کاسته شود امر نفقه باید همیشه و در همه جا رعایت گردد تا خانواده دچار تزلزل نگردد.

فهرست منابع

*قرآن کریم

منابع فارسی

۱. آیة العظمی امام خمینی ره، ترجمه تحریر الوسیله، (مترجم سید باقر موسوی همدانی)، ج ۴، قم، انتشارات دارالعلم، ۱۳۷۰.
۲. بروجردی، حسین، جامع احادیث شیعه، ج ۲۶، تهران، نشر فرهنگ سبز، ۱۳۸۶.
۳. حر عاملی، محمد حسن، ترجمه کامل جهاد نفس، (مترجم محمودی گلپایگانی)، چاپ هفتم، تهران، نشر لاهوت، ۱۳۹۱.
۴. رسایی‌نیا، ناصر، حقوق خانواده، تهران، نشر سیانوش، ۱۳۷۹.
۵. صدوق، محمد بن علی ابوجعفر، علل الشرایع، مترجم سید محمدجواد ذهنی تهرانی، ج ۲، چاپ اول، قم، انتشارات مومنین، ۱۳۸۰.
۶. عابدینی مطلق، کاظم، نهج الفصاحه، چاپ سوم، قم، نشر فراگفت، ۱۳۸۶.
۷. کاتوزیان، ناصر، حقوق مدنی خانواده، ج اول، بی‌جا، سوم، نشر بهمن برنا، ۱۳۷۱.
۸. مطهری، مرتضی، نظام حقوق زن در اسلام، چاپ پنجاه و یکم، تهران، نشر صدرا، ۱۳۸۸.
۹. منتظری یزدی، محمد، احکام ازدواج و طلاق از نظر اسلام، چاپ اول، تهران، نشر خزر، ۱۳۶۵.
۱۰. نراقی، ملا احمد، معراج السعاده، چاپ اول، تهران، انتشارات راه علم، ۱۳۸۶.
۱۱. وحیدی، محمد، احکام خانواده ۲، چاپ سوم، قم، نشر سنابل، ۱۳۸۹.

منابع عربی

۱۲. حرّانی، ابو محمد، **تحف العقول**، (مترجم صادق حسن زاده)، چاپ اول، بی‌جا، نشر آل علی علیه‌السلام، ۱۳۸۲.
۱۳. صدوق، محمد بن علی ابوجعفر، **من لا یحضر الفقیه** (مترجم غفاری)، چاپ اول، بی‌جا، نشر صدوق، ۱۳۶۸.
۱۴. فیض کاشانی، ملا محمد حسن، **تفسیر شریف صافی**، (مترجم جمعی از فضلاء با نظارت عقیقی بخشایشی)، ج ۲، چاپ دوم، قم، نشر نوید اسلام، ۱۳۸۶.
۱۵. مکی، محمد، **تحریر الروضه فی شرح المعه** (محقق علیرضا امینی، محمد رضا آیتی) ج ۲، قم، نشر مؤسسه فرهنگی طه، ۱۳۸۷.

مجلات

۱۶. جمعی از خواهران حوزه علمیه، **زن از دیدگاه ادیان و مکاتب**، قم، نشر نصایح، ۱۳۷۹.
۱۷. محمدی، مرتضی، «ازدواج، نفقه، تمکین»، کتاب زنان، شماره ۲۵، مهری سویزی، نشر فرهنگ اجتماعی زنان، تهران، ۱۳۸۳.

منابع اینترنتی

18. www.maarefguran.org